

NÁVŠTĚVA

Nadporučík Pavla Vargová stála před dveřmi dobrých deset minut, než konečně zaklepala. Upravila si čepici, opasek a rychle přešla vepředu ofinu, aby zjistila, že je vše perfektní. Dojem na veřejnosti je to hlavní. Někde za sebou slyšela šramot u kukátka, ale to je normální. Jakmile do domu přijde policista, největší drbny se vyburcují, aby si bylo o čem povídat. Jen se pousmála a znovu zaklepala, protože zevnitř neslyšela žádné zvuky.

Nakonec se ovšem dveře otevřely a ven vykoukl muž. Velmi starý muž. Policistka ho odhadla tak na devadesát, s tolerancí pěti let. Nechal obličej chráněný bezpečnostním řetízkem a chvíli jen tak tiše koukal. Měl pergamenově šedou pokožku po celé tváři, vlastně celé hlavě, protože porost na ní byl velice chabý a sestával z pár chlupů okolo uší. Ty měl obrovské, jak už to u starých lidí bývá, a stejně tak byly obrovské zarudlé oči, které nepřírozeně vykuloval.

Policistka Vargová si položila jednu ruku na prsa, jak už byl její zvyk, přiblížila se k řetízku a pomalu promluvila.

„Dobrý den, pane Šmíde, jsem od městské policie a-“

„Co chcete?“ Hlava za řetízkem se lehounce pokyvovala ze strany na stranu, jako makovice na poli.

„To vám právě chci říct. Máme na vás opakovanou stížnost za rušení nočního klidu.“ Vytáhla si bloček. „Je to ze dne pátého dubna, desátého dubna, osmnáctého dubna, dvacátého třetího dubna a dvacátého pátého dubna. Jedenáctého dubna k vám –“

„Nesmysl!“

„Můžete mne nechat domluvit? Jedenáctého u vás byla policie, ale nikdo jim neotevřel. Stejně jako před měsícem, tedy sedmého května. Ale to je koneckonců jedno. Od té doby si nikdo nestěžoval, až opět tento pátek.“

„No a?“ Ta slova z něj vypadla příliš rychle a hlava se mu trochu víc roztrásla. Zároveň pootevřel trochu víc dveře a policistka zahlédla modře vymalovanou předsíň a obrovské zrcadlo na straně. „Nikoho si nevšímám, tak ať si nikdo nevšímá mě.“

„Takhle to bohužel nefunguje, pane Šmíde. Lidé chtějí mít klid, chtějí se vyspat. Ať už děláte cokoli, musíte to dělat přes den.“

Bylo nějakou chvíli ticho a potom starý muž řekl o něco klidněji: „Nemůžu v noci spát.“

Nadporučice se usmála. „To máte se svými sousedy společné. Nicméně to není důvod k rušení nočního klidu.“

„Nemůžu vůbec spát. Usnu kolem jedenáctý a probudím se ve dvě hodiny. Zkousím usnout, ale nejde to. Tělo mám po těch třech hodinách spánku celý rozlámaný, jako by mi po něm jezdili traktorem. Víte, co to je v tomhle věku? Trvá mi čtvrt hodiny, než vylezu z postele, a to jen kvůli tomu, abych potom seděl v křesle a koukal nikam.“

„Ale stejně-“

„Všichni v tomhle domě jdou proti mně. Všichni. Nemůžou nechat starýho dědka dožít. Pojd'te dovnitř.“ Uvolnil řetízek a dveře překvapivě svižným svihem otevřel.

„To nepůjde, mám povinnosti. Ale děkuji za pozvání. Mně bude stačit, když pochopíte, co vám tady říkám.“

„Vysvětlím vám to uvnitř.“

„Co?“

„Všechno. To vaše rušení nočního klidu.“ Rozkašlal se a jeho drobounká postava se celá shrbila. Musel se držet kliky a chvíli trvalo, než získal zpět stabilitu. „Tak pojd'te,“ zopakoval. „Tenhle průvan mi nedělá dobře.“

Policistka udělala dva kroky a na prahu se zastavila. Pohlédla na staříka. Byl jí sotva k prsům a ruka na klíce se mu až děsivě třásla. Udělala další kroky a pomalu vcházela do bytu. Bylo tu překvapivě útulno a uklizeno.

„Jednou týdně mi sem chodí uklízet nějaká ženská,“ prohlásil Šmíd, jako by jí četl myšlenky. „Nikdo ji o to neprosí, ale protože ji platí moje právnoučata, tak s tím nemůžu nic dělat. A nosí mi denně jídlo, který se dá jíst jen horko těžko. Zujte se tady vedle rohožky, botník nemám, tak si nechte boty tady. Pantofle si vezměte z támhlejší velký papuče na stěně, je jich tam asi šest párů, každéj má jinou velikost. Dostal jsem to někdy před pěti rokama taky od právnoučat.“

Nadporučice udělala všechno podle pokynů a vešla za mužem do malé kuchyňky. Dávala pozor, ať nechodí příliš rychle, protože stařík se šoural velmi pomalu a co chvíli se rukou přidržoval stěny. Tady už zdi neměly modrou barvu, ale byly sněhově bílé.

„Tak mi prozradte, pane Šmíde, na co si nájemníci stěžují, a já pak zase půjdu.“

„Čaj?“

„Ne, díky.“

Šmíd se přidržoval jednou rukou okraje linky a pomalu došel až ke zdobenému kredenci. Otevřel ho a vytáhl dřevěnou členěnou příhrádku. „Mám tady hruškovej, pomerančovej s medem, mátovej, jablečnej se skořicí – ten můžu doporučit – a obyčejnej černej. Tak?“

„Můžu si položit čepici na stůl?“

„Jistě. Mám vám ho vybrat sám?“

„Ale já si vážně nedám.“

„Jablečnej?“

„Ne, díky.“

„Ten mátovej?“

„Ne.“

„Hruškovej?“

„Prokristapána tak mi dejte ten mátovej, ale už mi pojd'te říct, čím děláte ten bordel, ať to máme za sebou.“ Odhodila čepici na stůl trochu prudčeji a ta se zastavila těsně před okrajem. Dlouhé černé vlasy jí spadaly až pod ramena a lemovaly štíhlý obličej, posetý několika málo pihami. Podrbala se na nose a přitáhla čepici blíže k sobě. „A bez cukru, prosím.“

Pokýval hlavou a zavřel skříňku. Když zaléval čaj z konvice, bála se policistka, aby se neopařil, protože třas jeho vrásčitých rukou nabýval na síle. Nakonec to ale zvládl, a když před ní opět se třesoucímá rukama pokládal šálek s kouřícím nápojem, dokonce se na ni usmál

„Vybrala jste si dobře. Máta je skvělá věc. Lidi už pomalu zapomínají, jak takovýhle bylinky dokážou člověku pomoci. Nepoužívám žádný chemický pytlíkový srágor, co se jen někde ve fabrice navoní, a když to hodíte do krabičky, můžete si na to dát jakékoli název, protože to chutná všechno stejně. To tu mám pro návštěvy. Tenhle mátovej je pravej, kupuju mátu jedine čerstvou a pak ji suším. Jednou jsem někde říkal, že to piju, a nějaký můj kamarád, kterej už je nejpíš někde hodně vysoko... nebo spíš hodně hluboko... chápete, že už asi moc kamarádů nemám, co?“

„To chápu.“

„Není sranda si v mém věku najít někoho, s kým budete vycházet. Když je člověk mladej jako vy, tak je nějaký, ale když je starej jako já, tak je pětkrát takovej. Abyste chápala,“ posadil se vedle policistky a přisunul jí čaj blíž, „pijte, ať vám to nevystydne. Abyste chápala, slečno –“

„Vargová. Nadporučík Vargová.“

„Ona na mě policie poslala nadporučíka? No já žasnu. Omlouvám se, že trošku přeskakuju, myšlenky se mi trošku rozutíkají. Abyste chápala, slečno Vargová, když je chlap

v mládí sobec, musí jeho ženská počítat s tím, že až mu bude sedmdesát, bude sobec trojnásobnej. Vlastnosti se u lidí moc nemění, jen se s věkem vyvíjejí a bůh ví, že jsem si všim toho, že ženský to dokážou kočírovat, dokážou ty svoje negativní vlastnosti zvládnout, ale chlap ne. Chlap se jim poddá, a když je ve dvaceti hamižnej, tak si můžete být jistá, že v sedmdesáti to bude taková držgrešle, že si ufikne vlastního pind'oura, aby nemusel kupovat maso na polívku.“

Žena se zasmála a položila obě ruce na teplý hrnek. „To jsou určitě velice zajímavé myšlenky, ale já bych raději slyšela to, kvůli čemu jsem přišla. Vaši sousedé si stěžují, že se z vašeho sklepa ozývá velmi často hluk a že kvůli němu nemůžou spát. Definovali ten zvuk jako 'stavění vzducholodi'. To řekl někdo z patra nad vámi –“

„Aby se z toho neposrali,“ ucedil Šmíd mezi zuby. „Nepřejou už člověku vůbec nic.“ Najednou se mu tvář opět trochu projasnila. „Ale co se týče tý máty – tak si lidi myslí, teda myslel si to jeden můj kamarád, že je dobrá jen na nachlazení. Ale ukažte mi, holka zlatá, jednu léčivou rostlinu, která je dobrá jen na jeden neduh, he? Nenajdete ani jedinou. Víte o tom, že máta je skvělá, když to večer přeženete s alkoholem? Určitě ne. Je stokrát lepší než česnečka.“

Došel pomalu zpět do kuchyně a třesoucí se rukou otevřel znovu skříňku, odkud prve vyndával čaj. „Podívejte, co tu mám. Mydlici. Znáte mydlici? Dělávala mi ji moje žena právě místo máty, když se do mě pustil nějaký zatracený virus. Vždycky mi to odhlení krk. Kdepak, na mydlici já nedám dopustit. Pak tady mám sennu.“ Vytáhl malou lahvičku s drobnými suchými bobulkami. „Je výborná na zácpu. Takový věci už dneska lidi ani neznají, myslí si, jak jsou chytrý, a že všechno, co potřebujou, dokážou nacpat do ampulek. Ale příroda je příroda.“

Vrátil se zpět ke stolu a položil hřbet ruky na hrnek. „Vůbec nepijete, slečno, máte to úplně studený.“

„Je mi to líto, ale nejsem tu kvůli čaji. Ale samozřejmě ho vypiju, nejsem nezdvořilá.“ Udělala pár rychlých loků a postavila hrnek na stůl. „Tak už ale povídejte.“

„Vysvětlím vám to,“ muž se trhavými pohyby dostal za stůl a posadil se na lavici vedle policistky. „Doufám, že to pochopíte líp, než ti barbaři, s kterými tu musím žít. Ale zase chápejte, že vím, že to není nejtíší záležitost, jenže mi na tom záleží, nic jiného nemám.“

„Budu se vás snažit pochopit.“

„Dobře. Zažili vaši rodiče válku?“

„Matce byly čtyři roky a otci šest. Ale nechápu, jak –“

„Bylo to hrozný období. Ať už jste o ní někdy četla, nebo ji viděla v televizi, nic z toho vás na ni nemůže připravit. Předpokládám, že jste se o ní učila ve škole. Naučili vás tam, že nacisti byli ty zlí a partyzáni dobrý. Já proti tomu nic nenamítám, ale kdo válku zažil, ten moc dobře ví, že se v ní stírají rozdíly. Ten, kdo chce být dobrý, kolikrát skončí na tý špatný straně, a naopak z hajzlů se mnohdy vyklubal charakter, že byste se divila. Válka byla podivná věc a zamávala s našima životama tak, jako nic předtím.“

A to si ještě vemte, že jsem musel živit rodinu. Obě rodiny. Otce mi zabili Hitlerovi esesmani, protože si dovolil někde na ulici říct, že válka je nesmysl. Nikdy jsme nezjistili, kdo ho kde slyšel a udal, ale musel to být někdo ze sousedů, protože s nikým jiným se prakticky mimo práci nestýkal. Až do té doby jsme si vedli vcelku obstojně, on vlastnil malou továrnu s náhradními díly na bicykly. Tehdy se to koly v tomhle městě jen hemžilo. Málokdo měl na auto, a když už na něj měl, neměl na pohonný hmoty. Za války nic nebylo k sehnání, a kdo chtěl jezdit, musel buď dobře platit, nebo mít kontakty. A kdo měl kontakty, automaticky samozřejmě spolupracoval s režimem, protože na vyšších místech se to nacisty jen hemžilo, ovládali všechny kontrolní body republiky.

Můj otec byl jedním z těch lidí, který se nechtěli nechat ovládat. Ale věděl, že má doma manželku a dvě malé děti, tak sekal dobrotu. Měl ten podnik tuším od devětatřicátého roku. Začínal s dvěma kamarádama v takovém malém kamrlíku, já se tam na něj chodil dívat ještě s jedním klukem ze školy, bylo nám tehdy snad deset let a hrozně nás bavilo mu asistovat při opravách. Nic velkého, chápejte, podej klíč, přines šroubovák, naklepej tohle támhle... ale děsně nás to bavilo. Asi tak, jak baví každého kluka pomáhat vlastnímu tátovi, a jak baví každou holku pomáhat mámě při pečení.

Takže prostě makal jak barevnej, kamrlík se časem rozrostl na takový dvě místnosti a pak si pamatuju, že koupil za pár šupů polorozbořenou čističku, bývala asi kilometr od naší velký knihovny, jenže to už si nikdo nepamatuje, to už je let, panečku. Koupil ji a s jedním z těch dvou kamarádů to vzali z gruntu, pěkně od podlahy po střechu, vyházeli všechno nepotřebný – já jim samozřejmě zase asistoval – a někdy za rok už se tam opravovala kola ve velkém.

No a dva roky nato získali na měšťě nějakýho sponzora, to byl tuším konec třiatřicátého roku, a s ním otevřeli úplně nověj závod o třiceti zaměstnancích a kola už nejen opravovali, ale i vyráběli. Na to byl otec samozřejmě hrozně hrdej. Já už tehdy chodil na školu, takže jsem mu tam nemohl vypomáhat, ale on každou chvíli přišel domů s nějakým výkresem a zeptal se mě na něco. To byla pro mě hrozná radost. Kolikrát jsme dlouho do noci seděli nad papírama a já mu vysvětloval, že jako kluk bych chtěl mít asi nosič tady a takhle velkej a on přikyvoval hlavou a pil do toho cikorkovou kávu a maminka nás tajně sledovala z kuchyně a nešla spát, dokud jsme to my dva nezabalili.

Potom někdy přišel ten incident s tím kamarádem, co to s ním vedl. Za ty roky se z nich stali už spíš partneři a já občas slýchával z kuchyně ostřejší debaty s maminkou, která otci vysvětlovala, že musí zakročit, jinak firmu přivede na buben. Nedokázal si nikdy přiznat, že on je ten mozek a ten, bez koho by SaT, jak se jejich podnik jmenoval, skončil někde na smetišti. Takže to udělal. Dodneška nevím co, ale jednou přišel domů a prohlásil mezi dveřma, že už je svobodnej, a že to je krásnej pocit a už se nikdy nechce cítit jinak.

Takhle se možná cítil až do devětatřicátého roku, kdy řekl na ulici to jedno slovíčko. Jednou v sobotu večer si k nám pro něj přišli dva chlapi. Mělo mi být za dva dny dvacet a on mi ten večer něco povídal o dárku, kterej mám dostat, protože mi to tak jde na škole. A mně to vážně šlo, to si pište. Studoval jsem strojařinu a věděl jsem, že odpromuju za samý, protože mi to všechno lezlo do hlavy úplně samo, rodiče na mě byli pyšný.

Nebyli jsme první rodinou, který se něco takovýho stalo, takže jsme věděli, že už ho neuvidíme. Nějaká drobná naděje v nás pořád byla, protože ta je v člověku vždycky, když se děje něco špatnýho, ať už to jsou nemoci nebo jinej neřád, prostě nevěříte, že se to děje právě vám. Naděje v nás byla, ale uhasínala den po dni a pak už se to jeden den nedalo odkládat, museli jsme si přiznat, co se stalo, a museli jsme nějak dospěle začít s maminkou řešit situaci ohledně SaT. Zůstal tam jedinej zástupce, nepamatuju si už jeho jméno, ale vím, že nebyl nijak zvlášť schopnej. O tom svědčilo už to, že se k nám chodíval skoro každěj týden ptát, co s tímhle a co s támhle a jestli bych mu mohl poradit, jak nejlíp dát dohromady řetěz na to rakouský kolo, co má jít příští měsíc do výroby.

Radil jsem se tehdy s maminkou celej večer. Teda ne o tom kole, ale o mým rozhodnutí. Řekl jsem ho? Aha, ještě asi ne, no já chtěl odejít ze školy. Zbývaly mi ještě dva roky do promoce a to byla moc dlouhá doba na to, aby to továrna přežila ve zdraví. Živilo se na ní tehdy přes třicet chlapů a-

Řekl jsem vám, co jsem měl dostat za ten dárek k Vánocům? Bylo to partnerství v otcově firmě. Matka mi to řekla asi měsíc po tom, co ho odvedli. Tomu říkám dárek, tenkrát mě to normálně rozbřečelo. No ale zkrátka na našem podniku viselo strašně moc krků. Otec tomu říkal, že je jak havran, kterej v hníždě rozdává žížaly svým holátkům. Takže jsem se rozhodl, jak jsem se rozhodl, otcův podnik převálcoval školu a já se vrhl po hlavě do věcí,

kterým jsem rozuměl jen polovičatě. Rozuměl jsem výrobě, ale ne tolik vedení podniku. Věděl jsem, co je pro koho dobrý, rozuměl jsem požadavkům zákazníků a uměl jim vyhovět, ale potřeboval jsem k sobě schopného člověka, kterej mi pomůže s penězi. Ale to je jedno, to odbočuju.

Když už jsem konečně v SaT znal svý místo, přišel ke mně do kanceláře chlap. Takovej obtloustlej padesátník, tenkrát to byl zástupce rady města. Měl na sobě krásnej nověj oblek, jak kdyby byl v opeře, a já starý ošoupaný a prodřený montérky, protože jsem často dělával v provozu, kam mě to vždycky táhlo nejvíc. Sedl si na volnou židli naproti mně a řekl mi, že je tu jménem rady, a že má požadavek, který by měl být splněn. Že je potřeba ve prospěch společnosti a tohohle města předělat moji továrnu na zbrojovku. 'Ve prospěch města?' povídám mu? 'To spíš ve prospěch vašeho vůdce, ne?' On na mě hned vyletěl, že je to můj vůdce stejně jako jeho, ale pak se zklidnil a sáhodlouze mi tam vysvětloval něco o tom, že moc dobře ví, že jsem ztratil půl rodiny, a že tady skoro každěj někoho ztratil a jestli se tomu dá nějak předejít, tak právě takovýmito činy. Mohl jsem mu tam nadávat nebo ho poslat k čertu, ale to by nikam nevedlo, jednou jsem se rozhodl, že ve svých dvaceti letech zaopatřím rodinu, tak jsem to musel splnit i za cenu toho, že seknu s bicykly a budu vyrábět pušky a granáty.

Jakmile jsem to odsouhlasil a podepsal, okamžitě se mi tam nakýblovali dva chlapi. Jeden se staral o výrobu, protože zbraním já rozuměl jako koza petrželi, a druhej se koukal všude okolo, jestli je všechno, jak má být a továrna šlape. Takovej nacistickej špicl, dalo by se říct. Jenže dělejte s tím něco. Máma už tou dobou nedělala nic, já měl přítelkyni, která studovala, a já se ve válce naučil pár pravidel. Dokonce jsem si je tehdy i sepisoval, aby moje děti věděly, jak je válka špatná, jak je nacismus špatnej. To jsem samozřejmě nemohl vědět, že za šest let bude utrum a pan Hitler si ve svém bunkru pod Berlínem prožene hlavou kulku. To nemohl vědět nikdo, takže všichni panáčkovali a lízali městskému radovi koule, někdo vehementně a někdo míň.

A teď se vás zeptám, jakej máte vztah ke zbraním?''

Policistka sebou škubla a probrala se z drobné letargie. Vyprávění ji trochu strhlo, i když si to nechtěla přiznat. Je tu kvůli něčemu jinému. „No – jednu samozřejmě mám, takže tam určitý vztah je.“

„Rozeberte ho.“

„Ten vztah?“

„Jistě. Popište ho.“

„Nechápu, jak to myslíte.“

„Jste schopna strávit jeden den bez pistole?“

„Když nejsem ve službě, tak určitě.“

„Takže to není silný pouto?“

„Záleží na tom, čemu –“

„Za války měla zbraň spousta lidí. Nosili ji ne ani tak pro svou obranu, jako spíš proto, že válka a zbraň k sobě patří. Samozřejmě o tom nesměl nikdo vědět, to by bylo moc špatný. Protože obyčejnej člověk se ke zbraním jen tak nedostane. Okamžitě by musel vysvětlovat, proč to má a jestli něco zamýšlí a takovýhle rozhovory většinou končily někde v lágru. Nebo u zdi s puškou za hlavou.“

U mě v továrně jich byla spousta, to vám nemusím vykládat. A netrvalo dlouho, přišel jsem jim na chuť.

Nechci si teď tady protirečit, nikdy jsem státu neodpustil, že mě nutil podnikat v něčem, v čem jsem sám nechtěl, ale postupem času mě... mě to nějak chytlo. Na těch věcíčkách něco bylo a čert ví, čím to bylo, ale fakt se mi dostaly pod kůži a já se dostal pod ten naleštěnej povrch a dostával se čím dál hlouběji.

Neměl jsem ze začátku ponětí, co že to budeme vyrábět, ale nechal jsem si to všechno jako hodnej kluk vysvětlit. Vyhnul jsem se tankům, protože na to jsme neměli prostory ani finance, ale dostal jsem přímo rozkazem, abych se věnoval samonabíjecím pistolím. Učili vás na akademii něco o dřívějších českých zbrojovkách? Dost pochybuju. Tehdy se tady moc kvalitních zbraní nevyrábělo, ať si kdo chce, co chce, říká. Snad jedině ČZ dvacet sedmička by obstála v konkurenci, ale válcovali nás ze všech stran Rakušáci a Italové.

Já se pokusil vyjít s něčím novým. Myslím, že tohle bylo pravidlo číslo tři v mém notýsku. Jak jsem mluvil o těch pravidlech k přežití. Být pořád o krok vpředu. To bylo tenkrát moc důležité, protože když měl člověk něco, co oni ne, měl zatracenou výhodu. Oni to chtěli, dokázali si vážít lidí s mozkem a kumštem a dokázali je náležitě ocenit.

To, co se vyrábí dneska, to sice jsou zbraně, ale ne na krásu. Vyrábí se proto, aby udělaly co největší masakr a to je celý. Kdežto tehdy – tehdy to bylo jiné. Když už něco šlo do výroby, muselo to nějak vypadat, muselo to být plně funkční a muselo to splňovat představu městské rady, potažmo vůdce, samozřejmě. Sice na dálku, ale pořád tam byl cítit ten hitlerovskej vliv. Dělal se na ně takový značky... ukažte mi zbraň.“

Nadporučík Vargová se na lavici napřímila. Čaj už byl dávno dopitý. „To bohužel nemůžu.“

„Já vám rozumím. Na pouzdru bylo před válkou vyrytý ČESKÁ ZBROJOVKA AS v PRAZE, teda na těch, co šly odtamtud.“ Stařec se pousmál. „My měli na kolech, na zadním ráfku vyrytý SaT. Říkal jsem už, že se naše společnost jmenovala SaT? Zůstalo nám to i za války, než nás úplně zavřeli a udělali z toho drůbežárnu.“ Smutně se zadíval někam před sebe. „Vyhnaly nás slepice. Blbý slepice, který dokážou tak akorát snášet vajíčka.“

Policistka si odpásala zbraň a pomalu ji položila před muže na stůl. „Tohle kdyby někdo zjistil, tak mám takový průšvih, že si to neumíte představit.“ Prohrábla si dlouhé havraní vlasy a nervózně dodala. „Tak rychle.“

Šmídovi se na okamžik rozzářily oči, ale pak mu v nich opět pohaslo. „Je krásná. Ale – s těma starýma se nedá rovnat.“ Opatrně ji vzal do scvrklých rukou. „Naše první pistole měly tady na rýhování rukojeti,“ ukázal na svar, „vyryto BÖHMISCHE WAFFENFABRIK SaT. Nebyl jsem na to nijak zvlášť pyšnej, ale tehdy to byla nutnost. A tady u hlavně měla vyryto *kalibr 7,65*“. To byla naše první výroba. Proдали jsme tehdy strašnou spoustu kusů. Některý byly přímo na objednávku, v noci přijel nákladák, vystoupil chlap v uniformě, ukázal papír a my mu naskládali krabice plný zbraní, který se odvážely neznámo kam. Ale spousta peněz plynula i z jednorázových objednávek.“

Opět pistoli položil. „Raději si ji schovejte.“

Ozvalo se zaklepání a pak zachrastění klíčů.

„To bude ta ženská s obědem.“

Otevřely se dveře a dovnitř vešla štíhlá asi čtyřicetiletá žena s plátěnou taškou a hned se zarazila a zůstala viset očima na policistce.

„Stalo se něco?“

„Kdepak.“ Mladá policistka vstala od stolu a došla až na okraj kuchyně. „Jsem nadporučík Vargová a jen jsem přišla pana Šmída upozornit, že si nájemníci několikrát stěžovali na nadměrný hluk. Víte o tom něco? Tady pan Šmíd se nějak nechce svěřit,“ usmála se směrem ke starci.

„Tak o tom vážně nic nevím. Vydržte.“ Vyložila věci na kuchyňský stůl a nalila do konvice čerstvou vodu. „Dáte si čaj?“

„Ne, díky. Už jsem měla.“

„Nabízí ho každýmu, co?“ pokývala ošetřovatelka znale hlavou. „Ale o hluku nic nevím... co kde vyvádíte, pane Šmíd, že si na vás stěžují?“ otočila se na muže.

Ten už se pomalinku posouval na chodbu a stále se přidržoval zdi. „Nic, co by vás muselo zajímat, ohřívačko obědů.“

Ošetřovatelka pohlédla na policistku. „Není sladkej?“

„Ale vyprávět umí hezky.“

„Tak jsem ho ještě nezažila, to jste měla kliku. Mně pořád jen kritizuje.“ Koukala na Šmída, jak stojí v předsíni a snaží se vsoukat do papučí. „Když chvíli počkáte, pomůžu vám s tím. A kam vůbec jdete? Máte tu jídlo. Křenovou omáčku.“

„Tu odmítám jíst a vy to víte.“

„Ne, nevím, nikdy jsem vám ji ještě nepřinesla. A hovězí vývar.“

„Ten taky nesnáším.“ Jedna papuč byla na místě.

„Co mi lžete, ten jíte vždycky.“

„Nesnáším ho.“ Otočil se na tmavovlásku. „Půjdem, slečno? Chcete přece zjistit, co tady těm lidem tak vadí. Stejně nemám hlad.“

Nechal rozhozenou ošetřovatelku uvnitř, sebral z věšáku klíče a počkal, až se za něj policistka omluví. Potom s ní v patách scházel krok po kroku do suterénu.

„Víte – když se někomu zaryje něco pod kůži, je těžký toho nechat. Kdybych celou válku vyráběl kola, a pak jsem s tím musel z jakéhokoli důvodu praštit, určitě by mi to scházelo. Ale já neměl důvod si stýskat, spadl jsem do výroby zbraní a měl jsem se v tom cítit za pár měsíců jako ryba ve vodě, jestli jsem chtěl, aby fabrika prosperovala.“ Dole strčil klíč do zámku jedné místnosti a otevřel dveře. „Tohle je bývalá sušárna. Od té doby, co padl režim, se to tu používalo jen párkrát, bůh ví, proč lidi přestali tyhle místnosti využívat. Pro mě to tu vždycky mělo kouzlo. Pronajal jsem si to na bytovém servisu před pěti lety. Vyměnil jsem zámek a udělal si z toho takový moje malé království. Jestli někde chci dožít, je to tady.“

Otevřel dveře dokořán a zavedl ženu do místnosti s jedním strojem uprostřed a dvěma pracovními stoly po stranách. A na stěnách visely zbraně. Spousty zbraní. Bezpochyby podomácku vyrobené. Už jí bylo dávno jasné, z čeho byl ten hluk, na který si nájemníci tolik stěžovali.

„Vy tu vyrábíte zbraně, pane Šmíde.“ Neptala se, jen to konstatovala.

Pokýval hlavou. „Vyrábím, ale nikdy jsem žádnou nepoužil a nikdy nepoužiju. Abych řekl pravdu, asi bych se i bál. Jsem starej dědek, bůh ví, jestli jsou funkční, mohl jsem tam něco poplést. Klepou se mi ruce a vidím polovičatě. Nemám zájem, aby mi něco bouchlo do obličeje. Jen si tu vyrábím vlastní vzpomínky.“

„Na válku?“

„Samozřejmě že ne. Na mládí.“

„Ta kola by byla lepší.“

Skoro ji nevnímal, přešel ke stěně a sundal jednu zbraň, která tam visela na háčku. „Tohle je Borchardt. Tedy jeho věrná kopie s mým drobným vylepšením. Vymyslel ji Němec, takže to byl jeden z nejlepších kousků. Ti prevítí v tom byli fakt dobrý. Byla to jedna z prvních samonabíjecích pistolí s nasazovací pažbou. Nikdy jsem nechápal, jak je možný, že nebyla tolik úspěšná jako její starší bratříčkové, ale to byl asi osud prototypů.“ Třesoucíma rukama si ji přiložil k rameni, zamířil někam směrem k malému okýnku a poté zbraň zase sklonil. „Je skvělá.“

Zavěsil ji zpátky a unaveně se opřel o jeden z pracovních stolů

„Myslím, že pravidlo číslo čtyři v mém válečném životě bylo – měj vždy nějaké tajemství. Tajemní lidé jsou zvláštní a lidé se jich straní. Obyčejní lidé jsou postradatelní. Jako můj otec.“

Na chvíli se odmlčel.

„Ještě pořád na otce často vzpomínám. Na tu malou dílničku, kterou si uměl tak dokonale zařídit. Čas strávený v ní byl nezapomenutelný do konce života. Prakticky si nepamatuju, co mi to ta ženská tam nahoře přinesla k obědu, ale pamatuju si, jak dokonale zapáchaly otcovy ruce, když svařoval rám kola. Chápete, že –“

Otočil se ke dveřím, kde stála policistka a ta držela v ruce zbraň, mířila jeho směrem a v ruce držela papír.

„Gustave Šmíde, rozený Shmidte. Byl jste obviněn z válečných zločinů, za něž jste nikdy nebyl odsouzen, kolaborace a vyrábění zbraní pro nacisty, díky nimž přišli o život členové následujících rodin. Rodina Goldova, Pleskačova, Fořtova, Zemanova, Boháčkova-“

„Kdo jste? Vy nejste policistka.“

„Vinklhöfferova, Neuwirthova, Kuchařova, Labantova. Jménem těchto rodin, jste odsouzen k smrti.“

Stařec se na ni unaveně podíval. „Vy jste mě asi vůbec neposlouchala, vidíte? Nechápete vůbec nic z toho, co jsem vám říkal. Je mi vás líto.“

Žena odjistila zbraň.

„Ve válce byste nepřežila ani týden,“ dodal ještě Šmíd, „protože neznáte pravidla.“

Poté se ozval výstřel a zbraň v ženiných rukách explodovala. Část hlavně se rozdělil na malé kousíčky a střepiny prakticky roztrhaly ruku napadrt' a zbylá část vyletěla dozadu, proletěla policistce pravým okem a zůstala jí vězet v temeni jako vetřelec z těla hostitele. Tělo se pomalu svezlo na dveře a poklidně sklouzlo až na zem.

Starý muž k němu pomalými kroky došel a s obtížemi se k němu sklonil.

„Bývávalo i pravidlo číslo jedna. Nikdy, a to vážně nikdy, za žádných okolností, nedávat svou zbraň z ruky. To bylo to nejdůležitější ze všeho. Válka byla svinstvo, slečno, a kdo chtěl přežít, musel se přizpůsobit.“

Vzal tělo za nohy a pomalinku, pohyby devadesátiletého muže, ho začal táhnout do místnosti.